

อาสวกิเลส
(Mental intoxication)

โดย

นายอดิศักดิ์ พัทธองคำ
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปบัณฑิต

ภาควิชาศิลปไทย

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

Mental in toxication

By

Mr.Adisak Patthongkam

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments for the Degree

Bachelor of Fine Art (B.F.A),

Department of Thai Art

THE FACULTY OF PAINTING SCULPTURE AND GRAPHIC ARTS

SILPAKORN UNIVERSITY

2010

คณะกรรมการประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้นำเอกสาร
ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปไทย

.....
(รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข)
คณบดีคณะกรรมการประติมากรรมและภาพพิมพ์
...../...../.....

คณะกรรมการตรวจสอบศิลปนิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนหนังสือ

..... กรรมการ
(อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ)
...../...../.....

..... กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัญญา ดวงรัตน์)
...../...../.....

ผู้ควบคุมศิลปนิพนธ์ .....
(อาจารย์ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ)
...../...../.....

หัวข้อศิลปนิพนธ์	อาสวกิเลส
ชื่อนักศึกษา	นายอดิศักดิ์ พัททองคำ
สาขาวิชา	ศิลป์ไทย
ภาควิชา	ศิลป์ไทย
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

กิเลส คือ ความชั่วร้ายที่แฝงอยู่ในจิตใจของมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกาะกินสำนึกอันดีงามให้หมดไป จนไม่อาจระงับยับยั้งพฤติกรรมที่จะต้องร่วมอยู่ในสังคม ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวไทยประเพณี โดยอาศัยแนวเรื่อง "อาสวกิเลส" มาสร้างด้วยรูปร่างรูปทรง เส้น สี และน้ำหนัก ในเชิงของงานทัศนศิลป์ โดยผสมผสานกับจินตนาการที่น่าสะพรึงกลัว เป็นสัญลักษณ์แทนความชั่วร้าย สะท้อนทัศนคติส่วนตัว ผ่านประสบการณ์ชีวิต โดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกด้านศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา

บทวิทยานิพนธ์ศิลปะการ สอนวนลิขสิทธิ์

Thesis Title	Mental in toxication
Name	Mr.Adisak Patthongkam
Concentration	Thai Art
Department	Thai Art
Academic Year	2010

Abstract

A passion is a evil hidden within the minds of human. It destroyed the consciousness to bereave. As could not stop that behavior to coexist in social. I was inspired to create thai painting the concept from " Mental in toxication." Created by the shape , line , color and balance in terms of visual art. By use The scary imagination is a symbol of evil. Reflect attitudes at own from experience. By focusing on consciousness about doctrine in Buddhism.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กิตติกรรมประกาศ

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ เรื่อง "อัสวกิเลส" สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากท่านอาจารย์ ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ อาจารย์ผู้ควบคุมศิลปนิพนธ์ ซึ่งให้แนวทางรวมทั้งกำลังใจเพื่อผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ และคณาจารย์ในภาควิชาศิลปไทยทุกท่าน ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ บรมครูช่างไทยในอดีตถึงปัจจุบันผู้สร้างสรรคผลงานศิลปกรรมอันทรงคุณค่า สถาบันการศึกษา รวมถึงสรรพสิ่งที่ทำให้ประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความชำนาญทางศิลปะแก่ข้าพเจ้าต่อการสร้างสรรคผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้ากราบขอบพระคุณ คุณจำเริญ พัทธองคำ บิดา คุณฉลวย พัทธองคำ มารดา ผู้ให้ชีวิต และทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบขึ้นเป็นข้าพเจ้า คุณเสาวลักษณ์ พัทธองคำ น้องสาว ที่เป็นกำลังใจ รวมทั้งผองเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ในคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ที่คอยห่วงใย และช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนประกอบของผลงานศิลปนิพนธ์ สาขาวิชาศิลปไทย ปีการศึกษา 2553 ของคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์ในการเขียนเพื่ออธิบายถึงขั้นตอนและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ ตามหัวข้อเรื่อง "อัสวกิเลส" โดยนำเสนอแนวความคิด แรงบันดาลใจ กระบวนการสร้างสรรค์ การพัฒนา และการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน รวมไปถึงวิธีการทำงาน ที่เกิดจากการศึกษาจากประสบการณ์การสร้างสรรคผลงานอย่างต่อเนื่อง จากผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ เพื่อให้เกิดเป็นผลงานที่มีรูปแบบเฉพาะตัว ซึ่งข้าพเจ้าคาดหวังว่าผลงานวิทยานิพนธ์จะเป็นงานศิลปะชุดหนึ่งที่สามารถเป็นสื่อแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกส่วนตัว และยังคงลักษณะเฉพาะของศิลปไทยไว้ในศิลปะร่วมสมัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
คำนำ	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์	2
วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์	2
แนวความคิดในการสร้างสรรค์	3
ขอบเขตของการสร้างสรรค์	3
ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์	3
แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์	4
อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์	4
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์	5
ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ	5
ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์	6
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ	7
อิทธิพลจากแนวความคิดตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา	9
อิทธิพลจากจิตรกรรมไทย	10
3 การพัฒนาและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน	13
ขั้นตอนการประมวลความคิด	13
ขั้นตอนการแสดงออกด้วยเทคนิควิธีการ	15
ขั้นตอนในการทำงาน	15
4 การพัฒนาและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน	19
การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์	19

บทที่		หน้า
	การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์	20
5	บทสรุป	28
	ภาพผลงานก่อนศิลปนิพนธ์.....	23
	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์.....	24
	บรรณานุกรม	29
	ประวัติการศึกษา	30

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพ เซลล์มะเร็ง	8
2	ภาพ ก้อนเนื้อร้าย	9
3	ภาพ วัดสุวรรณาราม เรืองจันทร์กุมารชาดก	12
4	ภาพ จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม	12
5	ขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปนิพนธ์	17
6	ขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปนิพนธ์ (ภาพงานที่สมบูรณ์)	18
7	ภาพผลงานและภาพร่างก่อนผลงานระยะศิลปนิพนธ์	22
8	ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์	23
9	ภาพผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1	24
10	ภาพรายละเอียดผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1	25
11	ภาพรายละเอียดผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1	25
12	ภาพผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2	26
13	ภาพรายละเอียดผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2	27
14	ภาพรายละเอียดผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2	27

บทที่ 1

บทนำ

ศิลปะมีความมุ่งหมายในทางเกื้อกูลศีลธรรม และยกระดับของจิตใจเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมวลมนุษยชาติ แต่ละชาติย่อมมีการแสดงออกทางศิลปะแตกต่างกันอยู่มาก การแสดงออกบางอย่างก็พอจะเข้าใจได้ บางอย่างที่กำลังก้าวหน้าไปมากจนยากที่จะเข้าใจก็มี แต่จุดหมายปลายทางของศิลปินทุกๆ คนก็คือต้องการสร้างงานศิลปะที่เกื้อกูลพุทธปัญญาและจิตใจของมนุษยชาติ งานศิลปะเหล่านั้นจึงอาจเป็นกุศลเป็นอัปยาคฤตและกลายเป็นอกุศลไปก็มี คำว่าอกุศล หมายถึง ไร้ศีลธรรม หรือทุศีลตรงข้ามกับกุศล คือประกอบด้วยศีลธรรม แต่จะต้องเข้าใจได้ว่าบางครั้งบางคราวศิลปินก็ต้องใช้เรื่องที่เป็นอกุศลหรือเป็นเรื่องทุศีลเพื่อแก้ไขมิให้เราลงไปสู่ทางชั่วช้า ตกต่ำ ศิลปินหาทางนำเอา "ปัสสาวะ" หรือสิ่งชั่วร้ายมาเป็นเครื่องแสดงให้เราเห็นทางที่ถูกที่ชอบที่เราจะต้องดำเนิน¹

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สังคมในยุคปัจจุบัน อำนาจแห่งเงินตราทำให้ศีลธรรมความเป็นมนุษย์เสื่อมทรามลงอันเนื่องมาจากการแข่งขันกันในด้านวัตถุนิยม หรือการกระตุ้นความอยากที่มากเกินไปจนก่อให้เกิดความปั่นป่วน วุ่นวาย ต่อสู้ คืบคลาน เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุนั้นๆ ในการตอบสนองความอยาก สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อจิตวิญญาณ บั่นทอนความรู้สึกสำนึกผิดชอบ ชั่วดี ให้น้อยลงจนความเห็นแก่ตัวเข้าครอบงำจิตใจ ทำให้เกิดปัญหาจากความไร้ระเบียบ ไร้ศีลธรรมของคนในสังคม ด้วยความคิดที่มุ่งเพียงการพยายามคืบคลานเอาตัวรอด ทำให้ละเลยในเรื่องคุณค่าทางจิตใจหรือหลักธรรมในศาสนา

จากสภาพสังคมที่ข้าพเจ้าได้พบเห็นและรับรู้ ทำให้เกิดความสะเทือนใจและส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ อารมณ์และความรู้สึก จึงนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงออกที่เชื่อมโยงกับคติความเชื่อของไทยต่อพระพุทธศาสนา เพื่อตอบสนองความต้องการภายในจิตใจจึงถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานจิตรกรรมเพื่อสื่อสารกับคนในสังคม

---

¹ ศิลป์ พีระศรี, "ศิลปะและศีลธรรม", ใน *บทความ ข้อเขียน และงานศิลปกรรมของศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี* (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2545), 194.

ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์

กิเลส คือสิ่งที่แฝงอยู่ในกายและใจของมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกาะติดอยู่ในสันดาน อันจะมีอารมณ์เข้ามากระทบ จึงปรุงขึ้น และทะลุออกมาเป็นกริยาต่างๆที่ชั่วร้ายภายนอก

อาสวะ กิเลส คือ กิเลสที่หมักหมมหรือคองอยู่ในสันดาน ไหลซึมชานไปย้อมจิตเมื่อประสบอารมณ์ต่างๆมี 3 อย่างคือ กามาสวะ ภวาสวะ และอวิชชาสวะ อาสวกิเลสไม่ได้ปรุงขึ้นมาเหมือนกิเลสหยาบ ไม่ได้ซึมชานเข้ามาเหมือนนิเวศน์ เป็นกิเลสละเอียด ที่มีจิตจมเข่ออยู่มาแต่ไหนแต่ไร อาสวกิเลสเป็นเรื่องสำคัญมาก ในพระไตรปิฎก จะเห็นชัดเจนว่าเมื่อท่านกล่าวถึงการหลุดพ้น ท่านมักจะกล่าวถึงการหลุดพ้นจากอาสวกิเลส

พระพุทธศาสนามุ่งสอนให้มนุษย์ทั้งหลายหลุดพ้นจากกิเลสอันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดทุกข์ กล่าวคือ สอนให้รู้จักกิเลส เข้าใจในกิเลส และรู้จักขจัดกิเลสเหล่านั้น ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีความเชื่อ นับถือ ได้รับความรู้คำสอนเรื่องเหล่านี้มาโดยตลอด และรู้สึกหมั่นหมองกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่ได้ประสบพบเจอ ส่งผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจในการใช้ชีวิต ข้าพเจ้าจึงนำมาเป็นแนวเรื่องในการทำงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงความเป็นไทยสะท้อนวิถีที่พบเจอจากประสบการณ์ เข้ากับคติจากคำสอนทางพระพุทธศาสนาในผลงาน รวมถึงการเผยแพร่แนวคิดนี้สู่สาธารณะชนอันอาจมีส่วนกระตุ้นให้คนรู้จัก เข้าใจ และขจัดความขุ่นมัวนี้ออกจากจิตใจ เพื่อการดำรงชีวิตด้วยสติ เพื่อความสงบสุข

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

มีความมุ่งหมายนำเสนอแนวความคิดผ่านจิตรกรรมไทยร่วมสมัย อันมีส่วนกระตุ้นจิตใจให้ผู้คนในปัจจุบันที่ลุ่มหลงกับพัฒนาการทางด้านสังคม ขาดสำนึกในพัฒนาการทางด้านจิตใจ ความรู้สึก ศิลธรรม หลงลืมความเกรงกลัว และละเลยต่อบาป ให้รู้จักกิเลส เข้าใจ และรู้ถึงวิธีที่จะขจัดกิเลสเหล่านั้น ด้วยปัญญาและสติในการดำรงชีวิต ข้ามผ่านความหมองหม่นขุ่นมัว โน้มนำสู่ความเบิกบานในจิตใจตามคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าต้องการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยจากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในเรื่องราวของกิเลส ซึ่งเป็นหลักธรรมพื้นฐานอันควรประพฤติปฏิบัติของเหล่าพุทธศาสนิกชนให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม ข้าพเจ้าได้นำเอาสัญลักษณ์ของ เนื้อเยื่อ ก้อนเนื้อ ร้าย ที่อาศัยอยู่ภายในร่างกายของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต อย่างเช่นเนื้อมะเร็งที่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อร่างกาย ยากนักที่จะบำบัดรักษาให้ห่างหายจากกายของเราได้ เปรียบได้กับก้อนกิเลสซึ่งยากนักที่จะขจัดให้ห่างหายออกจากจิต คอยกัดกินสิ่งที่ดีภายในจิตใจให้หมองหม่นขุ่นมัว ความรู้สึกเกลียดกลัวต่อสิ่งเหล่านี้ทำให้ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเน้นการแสดงออกที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่เป็นความชั่วร้าย น่าเกลียดน่ากลัว เพื่อถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกตามทัศนคติส่วนตัว

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้กำหนดขอบเขตของผลงานในด้านเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิค ดังนี้

- ขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้รับแรงบันดาลใจจากเนื้อหาเรื่องราวจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องกิเลส โดยใช้รูปของเนื้อร้ายหรือเชื้อโรคร่างกายในร่างของสิ่งมีชีวิตที่สามารถเห็นได้ทางกายภาพเชื่อมโยงเข้ากับตัวกิเลสที่เป็นนามธรรมซึ่งอาศัยอยู่ในจิต
- ขอบเขตทางด้านรูปแบบ ใช้รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานด้วยงานจิตรกรรม 2 มิติ เชิงสัญลักษณ์ในทางเปรียบเทียบ
- ขอบเขตทางด้านเทคนิค ใช้เทคนิคทางด้านงานจิตรกรรม สีอะคริลิกบนผ้าใบ

ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์

- การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
- ประมวลผลความคิด กำหนดขอบเขตการศึกษา และตั้งสมมติฐานให้ตรงตามจุดมุ่งหมาย
- ปฏิบัติจริงสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน
- บันทึกข้อมูล ปัญหา อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานในแต่ละ

ช่วง

- วิเคราะห์ปัญหา ในด้านแนวความคิด และรูปแบบผลงานเพื่อพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์

แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์

8.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร

- หนังสือพระไตรปิฎก
- หนังสือลายแทงแห่งความสุข
- หนังสือสมุดข่อย

8.2 ข้อมูลจากประสบการณ์และสถานที่จริง

- อิทธิพลที่ได้จากการอบรมบ่มสอน
- อิทธิพลที่ได้จากวัฒนธรรมท้องถิ่น
- อิทธิพลที่ได้รับจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม
- อิทธิพลที่ได้รับจากภาพจิตรกรรมไทย
- อิทธิพลที่ได้จากสิ่งรอบตัวในธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กระดาษ เครื่องเขียน คอมพิวเตอร์ และกล้องถ่ายรูป
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ได้แก่ สีอะคริลิก ฟ้าใบ แอลกอฮอล์ พู่กัน

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

ผลของการกระทำ ความดี หรือความชั่ว เป็นสภาวะจิตที่เราสามารถรับรู้ได้ มนุษย์มีอารมณ์ความรู้สึกด้านต่างๆ มาจากประสบการณ์เฉพาะตัวสะสมอยู่ในสภาพของจิต ภูมิของจิต ชั้นของจิต ระดับของจิต ถ้าจิตของเรามีภูมิธรรมที่ตีสร้างกุศลไว้มากก็จะทำให้อึดอึด เบิกบาน รู้จักมองโลกในแง่ดี ก็จะรับอารมณ์ที่เป็นสุข แต่ถ้าเราสร้างภูมิจิตสังสมกิเลสไว้มากก็จะทำให้รู้สึกเดือดร้อนใจ เป็นทุกข์ ซึ่งตรงกับสุภาษิตไทยที่กล่าวว่า “สวรรค์อยู่นอก นรกอยู่ในใจ” อันเป็นความสุขและความทุกข์ที่เราจะได้รับในปัจจุบันขณะ หรือในทางธรรมะที่เกี่ยวกับคำสอน มีผู้กล่าวไว้หลายด้าน เช่น

“สัตว์ทั้งหลาย มีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้ประณีตและทรมาน²”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ซึ่งประกอบขึ้นด้วยธาตุต่างๆ ที่หยาบหยาบมาใช้ก่อกำเนิดเป็นกายเนื้อและยึดติดอยู่กับกายเนื้อนั้น เผ่าคอยหาสิ่งที่จะบำบัดให้กายนี้เป็นสุขที่สุดจนหลงลืมไปว่าสุดท้ายแล้วก็ต้องคืนให้กับธรรมชาติไปจากสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือความตาย จากการบาดเจ็บจากรอยแผลในจิตใจ หรือจากโรคร้าย ทั้งไว้แต่ความเศร้าโศกของผู้เป็นที่รัก พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ว่า “อโรคา ปรมา ลาภา” ลาภอันเป็นที่สุดของความประเสริฐนั่นคือการไม่มีโรค และโรคที่ข้าพเจ้าได้พบเจอกับมนุษย์อันเป็นที่รัก นั่นคือโรคมะเร็ง ก่อนเนื้อร้ายที่คอยเกาะกินทำลายธาตุที่ประกอบขึ้นเป็นผู้ที่รัก ให้สูญเสียสิ่งประเสริฐของลาภที่มนุษย์ควรจะพบเจออย่างไร้ทางหลีกเลี่ยง อุปมาเหมือน กิเลส ก่อนเนื้อร้ายที่เกาะอยู่ในจิตเผ่าคอยรอเวลาที่จักกัดกินทำลายจิตใจให้หมองหม่นขุนมัวก่อตัวเป็นดังกลุ่มก้อนเมฆหมิ่นที่ค่อยๆ รวบรวมตัวรอการปลดปล่อยพลังที่กักเก็บไว้ ทั้งห้าฝน และสายฟ้า ที่ฟาดฟันผู้ที่มีนาคาศัยอยู่รวมทั้งสิ่งรอบข้างให้ขาดใจไปกับพลังของมัน มองไม่เห็น

²พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), 214.

แสงสว่างจากกลุ่มเมฆที่ปกคลุม จนชีวิตอัปเฉาเพราะไร้โอแด่ ซึ่งข้าพเจ้าเองก็ได้ประสบพบเจอมาพอสมควรจนเกิดแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง อาสวกิเลส ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์นั้น ข้าพเจ้าได้แสวงหาสิ่งที่จะนำมาเป็นสื่อในการแสดงออกให้ใกล้เคียงหรือตรงกับความรู้สึกส่วนตัวมากที่สุด การได้รับประสบการณ์ในสิ่งที่พบเห็นและคุ้นเคยซึ่งอยู่ใกล้ตัว จึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการค้นหาแนวทางอันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์

จากพื้นฐานชีวิตของข้าพเจ้า จึงได้นำคติความเชื่อทางศาสนามาเป็นแรงบันดาลใจ ในการแสดงออกด้วยอารมณ์และความรู้สึกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพสังคมไทยปัจจุบัน แรงบันดาลใจจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในคำสอนทางศาสนา ปรัชญา ความเชื่อตามแนวทางของพระพุทธเจ้า และงานศิลปกรรมไทยที่ทรงคุณค่า ยังผลให้ข้าพเจ้าได้รับรู้และรู้สึกประทับใจในสิ่งเหล่านี้ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่ออารมณ์ความรู้สึกภายใน จนนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า ทำความเข้าใจ และสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมตามหัวข้อเรื่อง "อาสวกิเลส"

ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

ผู้ทำงานศิลปะย่อมแสดงออกด้วยผลงานที่มีสัญลักษณ์อันบ่งบอกถึงบุคลิกภาพของความรู้สึกการกระตุ้นอย่างมีปัจเจกภาพ ผลงานจะต้องแสดงความเด็ดเดี่ยว ความกล้าที่จะแสดงความเด็ดเดี่ยว ความกล้าที่จะแสดงออกตามอารมณ์ภายใน ด้วยการใช้ทัศนธาตุทางศิลปะ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงตามธรรมชาติทั่วไป แต่ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้ทำงานศิลปะโดยตรง เพราะผู้ที่ทำงานศิลปะแสวงหาความจริงภายใน แล้วพยายามถ่ายทอดออกมาเป็นรูปแบบอันแอบแฝงด้วยจินตนาการ การแสดงออกของผู้ทำงานศิลปะที่ถือว่าเป็นศิลปะต้องประกอบด้วย

- ความรู้ ความเข้าใจ หรือประสบการณ์ในการที่จะแสดงออกนั้น
- ความฉลาด รู้จักเลือก สกัด ตัดทอน เอาแต่ส่วนที่จำเป็น
- ความเหมาะสมของเรื่องและสภาพความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิต หรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- การเข้าใจเลือกหาวัตถุ เพื่อใช้ในการแสดงออกอย่างเหมาะสม ตรงกับคุณสมบัติและความมุ่งหมาย
- มีการแสดงออกที่เต็มไปด้วยจินตนาการ ความหวัง และความคิดสร้างสรรค์³

³ อารี สุทธิพันธ์, ศิลปะกับมนุษย์ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519), 16.

ผู้ทำงานศิลปะ จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติ สภาพแวดล้อมที่จะนำมาเป็นสื่อ ด้วยการแสดงสัญลักษณ์แทนอารมณ์ความรู้สึก และความคิดของผู้ทำงานศิลปะเอง

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ

ธาตุความงามในธรรมชาติมีความเคลื่อนไหวแปรเปลี่ยนไปมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน อิทธิพลจากธรรมชาติที่แวดล้อมอยู่ได้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและเป็นจุดบันดาลใจให้เกิดความคิดและรู้สึกส่วนลึกของจิตใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ธาตุความงามที่ปรากฏในธรรมชาติได้แบ่งหมวดหมู่โดยอาศัยพื้นฐานความเข้าใจในเอกภาพทางภาษาศาสตร์ที่เป็นสากลและสื่อความหมายร่วมกันได้มีดังนี้

1. คุณภาพ คือ ความเท่ากัน เช่น ใบไม้ แมงกระพุน เกสรดอกไม้ต่างๆ ฯลฯ
2. การแผ่รัศมี คือ การกระจายออกจากจุดศูนย์กลางอย่างมีระบบระเบียบ เช่น เปลือกหอยโข่ง กลีบดอกไม้ซ้อน พายุหมุน น้ำวน ไม้เถา ฯลฯ
3. คุณภาพ คือ การสมดุลย์ในสองด้านตรงกันข้ามไม่จำเป็นต้องเหมือนอย่างคุณภาพ เช่น ใบไม้สองข้างของก้านใบแม้อาจไม่คู่กันแต่สองข้างก็หนักใกล้เคียงกัน และท่อนหัวท่อนหางของนกมีคุณภาพบนขาทั้งสอง เป็นต้น
4. การเน้น มีจุดเด่นให้เห็นได้ชัดเจนกว่าส่วนอื่น เช่น จุดศูนย์กลางของวงน้ำวน ไข่ด้านบนถาด ฟีน คราบน้ำบนผนัง ความดำทึบของขุนเขา ฯลฯ
5. ความกลมกลืน การประสานเข้ากันของสรรพสิ่งที่มีความบริบูรณ์
6. อัตราส่วน คือ ส่วนประกอบมากน้อยอย่างเหมาะสมของธรรมชาติ เช่น ต้นไม้มีใบไม้เขียวชะอุ่มดูสดชื่นกว่าต้นไม้ตาย และขาคนพิการขาดอัตราส่วนที่เหมาะสม เป็นต้น
7. จังหวะ เช่น น้ำขึ้นน้ำลง การหายใจเข้าออก การแกว่งมือเวลาเดิน การเปลี่ยนฤดูกาล ฯลฯ
8. การซ้ำ เช่น เสียงน้ำหยด คลื่นทะเล ฯลฯ
9. ทำนอง เช่น เสียงนกกร้อ เสียงคำพูด เสียงลม ฯลฯ⁴

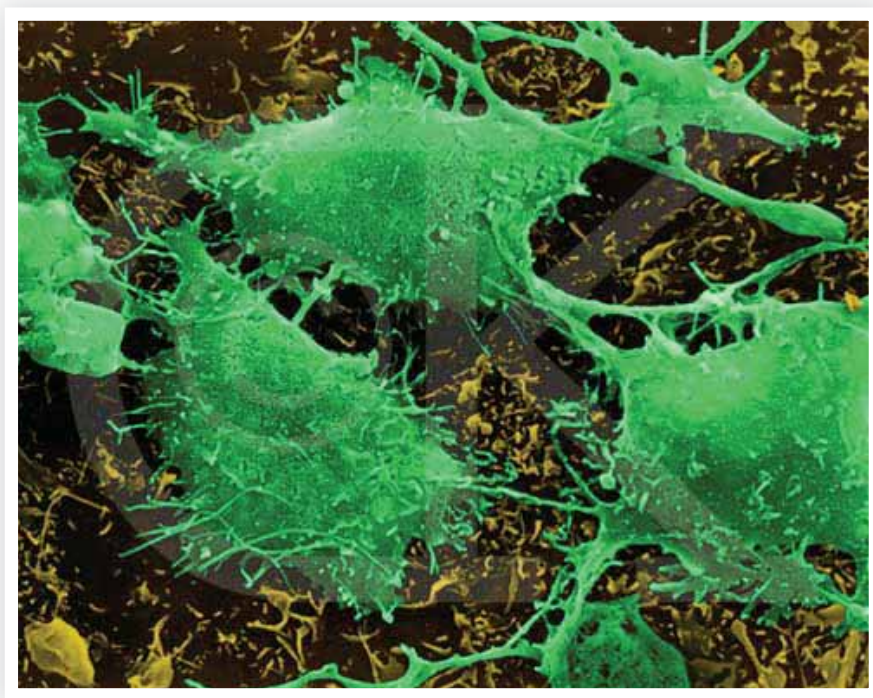
---

⁴กิริติ บุญเจือ, *ปรัชญาศิลปะ* (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522), 63-64.

จากธาตุความงามในธรรมชาติที่ได้รับอิทธิพลนี้ได้กลายมาเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการศึกษาถึงความงามอันบริสุทธิ์ และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาศิลปะอย่างมีระบบทำให้สามารถเลือกสรรธาตุทางทัศนศิลป์ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายในการแสดงออกทางด้านศิลปะ

นอกจากนี้ข้าพเจ้ายังใช้รูปลักษณะของสิ่งมีชีวิตมาเป็นส่วนประกอบหลักของการสร้างสรรค์ผลงานทั้งลักษณะร่างกายของมนุษย์ในท่าทางต่างๆ รูปลักษณะของพืชและสัตว์มาประกอบกัน รวมทั้งสิ่งที่มีขนาดเล็กก็อย่างเช่น รูปลักษณะของเซลล์ และเชื้อโรคต่างๆ อย่างเช่น รูปลักษณะของเซลล์มะเร็งที่ใช้ในการแสดงออกทางผลงานศิลปะและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน มะเร็ง เกิดขึ้นเนื่องจากเซลล์ของร่างกายมีความผิดปกติที่สายพันธุกรรม ส่งผลให้เซลล์มีการเจริญเติบโต มีการแบ่งตัวเพิ่มจำนวนเซลล์อย่างรวดเร็ว และมากกว่าปกติ ดังนั้น จึงอาจทำให้เกิดก้อนเนื้อผิดปกติ และในที่สุดก็จะทำให้เกิดการตายของเซลล์ในก้อนเนื้อนั้น เนื่องจากขาดเลือดไปเลี้ยง เพราะการเติบโตของหลอดเลือด เป็นสิ่งที่ก่อเกิดขึ้นมาจากในร่างกายและคอยทำลายร่างกาย เปรียบเหมือนกับกิเลสที่เกิดขึ้นในจิตใจและคอยทำลายจิตใจฉันใดก็ฉันนั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 1 เซลล์มะเร็ง

ภาพที่ 2 ก้อนเนื้อร้าย

อิทธิพลจากแนวความคิดตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกับชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่ครั้งอดีตกาล โดย นอกเหนือจากจะเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจแล้ว พระพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต ของพุทธศาสนิกชน ด้วยหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติซึ่งเกิดจากความเชื่อ เช่น เชื่อใน กรรม เชื่อในวิบากกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อเหล่านี้คือ "ศรัทธา"⁵

จากการศึกษาคำสอนทางพระพุทธศาสนา ได้เกิดความสนใจในเรื่องของ อาสวกิเลส เป็น กิเลสที่หมักหมมหรือคองอยู่ในสันดานไหลซึมซ่านไปย้อมจิตเมื่อประสบอารมณ์ต่างๆ มี 3 อย่างคือ กามาสวะ ภวาสวะ และอวิชชาสวะ

กามาสวะ อาสวะคือกาม กิเลสคองอยู่ในสันดาน ที่ทำให้เกิดความใคร่

ภวาสวะ อาสวะคือภพ กิเลสที่หมักหมมหรือคองอยู่ในสันดานทำให้อยากเป็น
อยากเกิดอยากมีอยู่คงอยู่ตลอดไป

อวิชชาสวะ อาสวะคืออวิชา กิเลสที่หมักหมมหรือคองอยู่ในสันดาน ทำให้ไม่รู้
ตามความเป็นจริง

อาสวกิเลส ถูกกล่าวถึงค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่มักกล่าวถึงแค่ กิเลส และนิรวณ แต่แท้จริง

---

⁵มิตชูโอะ คเวสโก, พระอาจารย์, ผิดก่อน-ผิดมาก, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : วิริยะการ
พิมพ์, 2543), 36.

แล้วนั้น อาสวกิเลส เป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าสังเกตุธรรมในพระไตรปิฎก จะเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อพระพุทธองค์กล่าวถึงความหลุดพ้น ท่านมักจะกล่าวว่า หลุดพ้นจากอาสวกิเลส ไม่ได้กล่าวว่าหลุดพ้นจากกิเลส หรือนิรวรณ อันที่จริงกิเลส นิรวรณ และอาสวกิเลส ต่างก็เป็นกิเลสด้วยกันแต่มีความหยาบและความละเอียดแตกต่างกัน อาสวกิเลสนั้นดูได้ยากไม่ได้พุ่งขึ้นมาเหมือนกิเลสหยาบไม่ได้ซึมซาบเข้ามาเหมือนนิรวรณอันเป็นกิเลสชั้นกลางแต่เป็นกิเลสละเอียด ที่จิตจมแช่อยู่มาแต่ไหนแต่ไร โดยจมแช่อยู่อย่างไม่รู้ตัว จิตของสรรพสัตว์ที่ยังไม่บรรลुพระอนาคามี ล้วนยังจมแช่อยู่ในกามทั้งสิ้น ถ้าทำใจให้สบาย มีสติระลึกรู้ในกายจะเห็นว่าจิตจมแช่อยู่ในกามซึมซาบไปทั่วกายตลอดทุกขุมขณ ยินดีพอใจในการผัสสะทางกายที่เป็นสุข ระแวดระวัง เกลียคกลัวผัสสะทางกายที่เป็นทุกข์ เครื่องคองชั้นหยาบนี้จะถูกทำลายไปเมื่อจิตบรรลุพระอนาคามี เพราะจิตมีปัญหา รู้แจ้งแทงตลอดในกายหนทางที่จะทำลายอาสวกิเลส นั้น พระศาสดาทรงแสดงไว้ชัดเจน ได้แก่ การใช้จิตที่มีคุณภาพ คือมีสติสัมปชัญญะบริสุทธิ์แล้วน้อมไปเจริญปัญญาจนรู้แจ้งอริยสัจ และรู้แจ้งอาสวกิเลสซึ่งพระองค์เองทรงใช้วิธีทำจิตจนถึงฉานที่ 4 แล้วน้อมไปเจริญปัญญา

ข้าพเจ้าเป็นบุคคลหนึ่งที่เชื่อในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และเห็นถึงคุณค่าในพลังศรัทธาของพุทธศาสนิกชนต่อหลักคำสอนนั้น อันบังเกิดผลแต่สิ่งที่ดีงามตามมา ดังปรากฏให้เห็นเด่นชัดในงานศิลปกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ทำหน้าที่รับใช้พระพุทธศาสนา และจากความเชื่อในคำสอนนี้เองได้ส่งอิทธิพลต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์ และการแสดงออกในผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้าต่อมา

อิทธิพลจากจิตรกรรมไทย

ความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา จะเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้ช่างไทยโบราณสร้างผลงานจิตรกรรมอันล้ำค่าให้ปรากฏขึ้น ความงามด้านศิลปะและความงามด้านเนื้อหาสาระทางคุณธรรมและความดีอันแสดงถึงพุทธปัญญาได้ถูกถ่ายทอดลงบนพื้นผนัง ภูเขา โขดหิน ลำน้ำ ต้นไม้ ปราสาทราชวัง หรือสถาปัตยกรรมต่างๆ มีการจัดองค์ประกอบภาพอย่างมีระเบียบแบบแผนและภาพบุคคลอันประกอบด้วยเทวดา กษัตริย์ ผู้คน สัตว์ ได้ถูกเขียนขึ้นและเสร็จสมบูรณ์ด้วยการปิดทอง ตัดเส้นที่ละเอียด ประณีต เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับพุทธประวัติ ชาดก ไตรภูมิต่างๆเหล่านี้ ได้ปรากฏออกมาเป็นผลงานจิตรกรรมที่เต็มเปี่ยมด้วยสุนทรียภาพ แสดงความรู้สึกลึกถึงความประสานกลมกลืนกันระหว่าง ความคิดอันเป็นนามธรรมกับความเป็นจริงทางวัตถุ⁶

---

⁶มหาวิทยาลัยศิลปากร, ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-8 (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2541. พิมพ์ในงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี), 84.

จิตรกรรมไทยเป็นผลงานสร้างสรรค์ของจิตรกรไทย เป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมของชาติ ที่มีวิวัฒนาการต่อเนื่องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม โดยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ กล่าวคือ เป็นเครื่องประดับอันมีค่าต่อสังคม ประดับตกแต่งอาคาร สะท้อนภาพสังคม เป็นตำราภาพทางพระพุทธศาสนา เป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของช่างจิตรกรรมไทย และมีประโยชน์ด้านวิชาการความรู้อย่างอเนกอนันต์ และสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองไม่เหมือนกับชาติใดๆ ในงานจิตรกรรมไทยก็คือ ความงามที่เกิดจากการวางองค์ประกอบ มีจังหวะ สี เส้น และรูปทรงที่สัมพันธ์ สามารถสื่อให้เกิดแนวโน้มทางความรู้สึกเลื่อมใสในสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันปราศจากตัวตน มีความบริสุทธิ์ผ่องใส อันจะนำผู้ชมไปสู่ความสงบทางอารมณ์ ก่อให้เกิดความสำรวมเป็นที่ตั้งแห่งจิตเป็นสมาธิ เสมือนปลีกตนไปจากโลกแห่งความเป็นจริงที่สับสนวุ่นวาย

นอกจากภาพจิตรกรรมฝาผนังจะเปรียบเสมือนตัวแทนของสิ่งที่ดั่งใจแล้ว ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่แสดงออกมากจากความสามารถทางการช่าง ยังบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมในอดีตได้เป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจถึงคุณค่าและความงามในเชิงศิลปะ และรู้สึกเลื่อมใสในความตั้งใจของบรรพบุรุษผู้สร้าง ซึ่งส่งอิทธิพลต่อรูปแบบในผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้าโดยตรง

จากการศึกษาเรียนรู้และซึมซับคุณค่าสุนทรียภาพทางศิลปะแนวพุทธศิลป์ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจที่จะสร้างงานจิตรกรรม โดยอาศัยเค้าโครงทางรูปทรงจากงานจิตรกรรมไทยมาเป็นแนวทางในการทดลองสร้างสรรค์ อันเกิดจากความประทับใจในการเขียนภาพบุคคลชั้นสามัญ ซึ่งมีลีลาท่วงท่าที่สนุกสนาน มีลักษณะการเคลื่อนไหว แสดงบุคลิกภาพและลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคล มีสภาวะอารมณ์ตามความเป็นจริงในสังคม บ่งบอกถึงพฤติกรรมอันเกิดจากกิเลสภายในจิตใจเช่น รากะ โทสะ โมหะ อันเป็นกิเลสอย่างหยาบหากเทียบกับอัสวกิเลสแต่ก็เป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในกริยาของมนุษย์ ซึ่งพบเห็นได้จากจิตรกรรมฝาผนังของไทยตั้งแต่โบราณที่สอดแทรกอยู่ในภาพเนื้อเรื่องใหญ่ เช่น เรื่องการสังวาสกันทั้งต่างประเทศและเพศเดียวกัน เรื่องของการต่อสู้กันด้วยความโกรธแค้น เรื่องราวจำพวกนี้เป็นเรื่องที่สามารถพบเห็นได้ในสังคมโดยทั่วไปในสังคมปัจจุบัน การเขียนภาพเหล่านี้ช่างเขียนจึงมีอิสระในการแสดงออก สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวได้มากกว่าการเขียนภาพที่เป็นแบบ อุดมคติ

จากการค้นคว้าด้านเนื้อหา พบรูปทรงที่สามารถตอบสนองความคิดและจินตนาการของตนเอง จึงได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างรูปทรงโดยเน้นให้เกิดความเป็นจริง และเพิ่มเติมให้มีลักษณะที่ผิดเพี้ยนจากปกติ ให้ความรู้สึกพิกลพิการ น่ารังเกียจ หดหู่ เศร้าหมอง และอาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปทรงที่มาจากสภาวะภายในจิตใจ จากการศึกษ วิเคราะห์รูปทรงในแบบประเพณี ข้าพเจ้าได้สังเคราะห์รูปทรงขึ้นใหม่และนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมโดยมีความมุ่งหมายที่จะแสดงออกในลักษณะใหม่ที่ยังคงความเป็นไทยและสามารถเชื่อมโยงกับศิลปะประเพณีของไทยได้

ภาพที่ 3 วัดสุวรรณาราม เรื่องจันทกุมารชาดก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 4 จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม

บทที่ 3

การพัฒนาและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ ข้าพเจ้าได้นำรูปลักษณะของก้อนเนื้อที่เป็นพิษในร่างกายของสิ่งมีชีวิตเป็นเค้าโครงหลักในการแสดงออก ซึ่งตัดทอนปรับเปลี่ยนให้เกิดความงามทางสุนทรียภาพ โดยการผสมผสานเข้ากับความเป็นไทยจากผลงานจิตรกรรมไทยในอดีต ตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาแบบไทยมาเป็นแนวคิดหลัก ประกอบกับการใช้รูปทรงอื่นๆ จากการพบเห็นในสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนปัจจุบัน โดยใช้ทัศนธาตุทางศิลปะ เช่น เส้น สี น้ำหนัก แสงเงา และพื้นผิว รวมถึงชั้นเชิงในการแสดงออกตามแนวทางแห่งการสร้างสรรค์ เพื่อถ่ายทอดรูปลักษณะของกิเลสตัณหาซึ่งเป็นนามธรรมออกมาให้บังเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมในสภาพของ "ก้อนกิเลส" ด้วยรูปแบบที่เหนือจริง อันบ่งบอกถึงสภาวะแห่งกิเลสตัณหาที่เกิดขึ้นภายใน แม้จะจมองเห็นได้ยากแต่มนุษย์ก็พึงรู้สึกได้

ขั้นตอนการประมวลความคิด

ภาษาแบบเฉพาะทางทัศนศิลป์ที่ผ่านการเห็นกับการสื่อความหมาย คือค่าของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างทัศนธาตุกับกฎเกณฑ์ทางการเห็น การรับรู้ทำหน้าที่เป็นตัวแปลความ หรือสื่อข้อมูลจากการเห็นให้เป็นความหมายที่เข้าใจได้ ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพในการรับรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ทางการมองเห็นด้วย⁷

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าย่อมต้องอาศัยการประกอบกันของทัศนธาตุต่างๆ ดังนี้

1. รูปทรง เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในผลงานของข้าพเจ้า จึงถูกเน้นให้มีขนาดใหญ่ในการสื่อความหมาย ด้วยการเน้นขนาดรูปทรง หรือตัดทอนอวัยวะต่างๆ ให้เป็นไปตามมโนภาพอันเกิดจากลักษณะพฤติกรรมของกิเลสนั้นๆ เพื่อแสดงความพิกลพิการของจิตที่ถูกกระทำโดยกิเลส ความน่าเกลียด น่ากลัว หดหู่ จนทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึก รังเกียจและระลึกรู้ด้วยสติถึงตัวตนที่มีอยู่ของกิเลส

---

⁷สุชาติ สุทธิ, เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์ (กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์, 2535), บทนำ.

อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดให้หมดสิ้นไป

2. เส้น ข้ำพเจ้าใช้เส้นเป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ

2.1 เส้นรอบนอก ใช้กำหนดขอบเขตของที่ว่าง ขอบเขตของรูปทรงที่รวมกันอยู่ ขอบเขตของน้ำหนักและขอบเขตของสีทั้ง 2 สี

2.2 เส้นภายใน เป็นเส้นโครงสร้างที่กำหนดทิศทางของรูปทรงที่ถูกย่อไปจากรูปทรง โครงสร้างใหญ่

2.3 เส้นรายละเอียด เป็นเส้นขนาดเล็กที่เกิดจากการทิ้งร่องรอยของพู่กัน เป็นตัวสร้าง น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาให้กับรูปทรง

3. สีและน้ำหนัก สีที่ข้าพเจ้านำมาใช้เป็นพื้นหลังเป็นตัวกำหนดบรรยากาศของภาพ เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนกันระหว่างรูปทรงกับพื้นหลัง ค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของภาพเกิดจากการ เขียนสีทีละชั้นด้วยน้ำสีบางๆทับซ้อนกัน คล้ายกับวิธีการเขียนภาพสีน้ำโดยการลงสีในส่วนที่เป็น แสงก่อน แล้วจึงเพิ่มความเข้มในส่วนที่เป็นน้ำหนักให้มากขึ้นไปเรื่อยๆ ปล่อยให้พลังความรู้สึกและ จินตนาการล่องลอยออกมาพร้อมกับสีที่เกาะอยู่กับพู่กัน ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมให้รูปทรงมีพลัง และเกิดความเคียดขาดในกรแบ่งแยกรูปทรงออกจากพื้นหลัง

4. การแทนค่าสีและน้ำหนักในผลงานของข้าพเจ้า มีมวลหรือปริมาตร ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึก ราวกับจับต้องได้จริงที่กำลังเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ร่วมกับสีที่ดูสงบนิ่ง ส่งผลในทางกระตุ้น จินตนาการและมีผลต่อการรับรู้ในทางความหมายของ "ศิลปะ" ที่มีตัวตนอยู่จริง

5. ลักษณะพื้นผิว เกิดจากร่องรอยพู่กันที่ทิ้งไว้จากการทับซ้อนของสีแต่ละชั้น ก่อให้เกิดความ แตกต่างกันของผิวที่เป็นพื้น ส่งผลการรับรู้ด้วยการเห็น

6. ที่ว่าง ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้ารูปทรงจะเป็นตัวกำหนดที่ว่าง กล่าวคือ ข้าพเจ้า ทำภาพร่างเป็นรูปทรงก่อน จากนั้นจึงกำหนดให้รูปทรงขีดขอบของแผ่นภาพทั้งสี่ด้านก็จะได้ที่ว่าง โดยรอบ ทำให้รูปทรงและที่ว่างเกิดการบีบอัด ไม่อยู่ในสภาพปกติ เหมือนอยู่ในสภาวะความกดดัน

ทัศนธาตุเป็นสื่อสุนทรียภาพที่ศิลปินจะนำมาประกอบกันเข้าเป็นรูปทรง เพื่อสื่อความหมาย ตามแนวเรื่องหรือแนวความคิดที่เป็นจุดหมายนั้น การประกอบกันหรือการจัดระเบียบหรือการ ประสานกันเข้าของทัศนธาตุจึงเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในอันดับต่อมา และจำเป็นต้องมีสิ่งยึดเหนี่ยว ให้วัสดุเหล่านี้รวมตัวเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นสิ่งใหม่ที่มีชีวิต มีความ หมายในตัวเองสิ่งยึดเหนี่ยวนี้ก็คือกฎเกณฑ์ของเอกภาพ⁸

⁸ ชูลูด นิมเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534), 27.

ขั้นตอนการแสดงผลออกด้วยเทคนิควิธีการ

1. การหาข้อมูล ข้อมูลที่ศึกษามี 2 ลักษณะ คือ

1.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือธรรมะไตรภูมิ พระไตรปิฎก และงานจิตรกรรมไทยโบราณ คู่กันไป เพื่อให้ตรงกับความมุ่งหมายมากที่สุด ซึ่งเป็นข้อมูลจากที่มาจากความเชื่อ

1.2 ศึกษาและเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนจากสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งเราสามารถรับรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ได้จากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่จริง

2. การสร้างภาพร่าง เมื่อได้ข้อมูลแล้ว จึงนำมารวบรวมเพื่อจะได้วิเคราะห์ตามแนวทางที่จะแสดงออกได้อย่างตรงจุดและสังเคราะห์ออกมาโดยการกำหนดรูปทรง และโครงสร้างของภาพรวมทั้งเป็นการควบคุมการแสดงผลออกด้วยทัศนธาตุ ให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ กำหนดรูปแบบที่มีการประกอบกันของรูปทรง สัดส่วน จังหวะการทับซ้อนที่มีความต่อเนื่อง และประสานสัมพันธ์กัน ด้วยน้ำหนักอ่อนแก่เป็นการสร้างสรรค์ผลงานเบื้องต้นให้ได้ผลใกล้เคียงกับจุดหมายในการแสดงผลออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกภายใน

3. การสร้างสรรค์ผลงาน นำภาพร่างลายเส้นที่น่าพอใจแล้วมาขยายลงสีสร้างน้ำหนักและบรรยากาศ รวมทั้งแก้ปัญหาดังกล่าว พร้อมๆ กันไป เพื่อให้ผลทางการแสดงผลออกตรงตามความคิด อารมณ์และความรู้สึกได้มากที่สุด ซึ่งผ่านการศึกษาค้นคว้ามาแล้วในระดับหนึ่ง ในขณะที่สร้างสรรค์ผลงานจริงจะใช้โครงสร้างโดยรวมจากภาพร่าง ทั้งนี้อาจมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ด้านรูปแบบตามความจำเป็น เพื่อผลการแสดงผลออกซึ่งอารมณ์ และความรู้สึกภายในเป็นประการสำคัญ

4. การวิเคราะห์ผลงาน เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างและความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในผลงาน ซึ่งเป็นการพัฒนาผลงานมาจากแนวคิดเดียวกัน การวิเคราะห์ผลงานศิลปะของตนเองนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ ที่ผู้สร้างสรรค์ควรปฏิบัติ เพราะจะทำให้เข้าใจผลงานของตัวเองมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผลงานในอนาคตต่อไป

ขั้นตอนการทำงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์ของข้าพเจ้า เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ถือว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าส่วนอื่นๆ ในการสร้างผลงานศิลปะ เพราะเป็นการนำทัศนธาตุมาประกอบกันขึ้นเป็นรูปทรงที่มีความสมบูรณ์ทั้งเรื่องราวและเนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะพิเศษส่วนตัว อันเกิดจากทักษะและอุปนิสัยทางศิลปะ ซึ่งสามารถลำดับขั้นตอนก่อนหลังได้ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมแผ่นภาพ โครงสร้างของแผ่นภาพทำด้วยไม้ เพื่อให้เกิดแผ่นภาพรูปสี่เหลี่ยมตามขนาดที่ต้องการ หลังจากนั้นจึงนำผ้าใบมาขึงให้ตึงจนเป็นที่พอใจ

2. ขั้นตอนการเตรียมพื้นหลัง โดยการรองพื้นด้วยสีน้ำอะคริลิกผสมด้วยกาวลาเท็กซ์ในอัตราส่วนที่พอเหมาะประมาณ 4 - 5 ชั้น พร้อมทั้งใช้กระดาษทรายขัดให้เรียบ ในชั้นหลังใช้แปรงทาสีจุ่มสีที่ขึ้นเหนียวกระทั่งให้ทั่วทั้งภาพเพื่อทำพื้นผิวตามความพึงพอใจ แล้วใช้กระดาษทรายลูบพอประมาณ

3. ขั้นตอนการขยายผลงาน นำภาพร่างลายเส้นที่สมบูรณ์มาสร้างตารางเพื่อขยายผลงาน จากนั้นจึงร่างภาพโดยเปรียบเทียบจากภาพร่าง ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมภายหลัง เพื่อความสมบูรณ์ของผลงาน

4. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

- เทคนิควิธีการเขียนภาพของข้าพเจ้าคล้ายคลึงกันกับวิธีการเขียนภาพสีน้ำ ซึ่งจะใช้สีอะคริลิกลงไปในส่วนที่เป็นแสงก่อน จากนั้นจึงเพิ่มความเข้มในส่วนที่เป็นน้ำหนักให้มากขึ้นไปเรื่อยๆ ด้วยวิธีการลงสีซ้อนกันเป็นชั้นๆ

- ลักษณะการเติมพู่กันจะเป็นไปตามทิศทางของรูปทรง และทิ้งร่องรอยของพู่กันไว้บ้างในบางจุดตามความเหมาะสมของความงาม แสดงความเป็นกลุ่มก้อนของปริมาตรและทิศทางของรูปทรง

- ในขณะที่ปฏิบัติงานจะมุ่งสู่ความรู้สึกที่ได้ตอบกันกับผลงาน พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนหาความลงตัวและความสมบูรณ์ในชิ้นงานนั้นๆ ให้มากที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์

ภาพที่ ๖ ขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปนิพนธ์

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปนิพนธ์ (ภาพงานที่สมบูรณ)

บทที่ 4

การพัฒนาและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้ออกมาได้อย่างลงตัว สมบูรณ์ทั้งทางเนื้อหา รูปทรง การแสดงออก และเทคนิควิธีการ จำเป็นต้องมีการทดลองค้นหาวิธีการแสดงออกในแนวทางส่วนตัวเป็นระยะๆ และต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการค้นหารูปแบบ เทคนิค เพื่อให้ตรงกับความคิดให้มากที่สุด

ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะนิพนธ์ในหัวข้อ "อัสวากิเลส" ชุดนี้ เป็นการสร้างหรือกำหนดสัญลักษณ์ของรูปพลังแห่งจิตและจินตนาการ ด้วยการแสดงออกของรูปร่าง เป็นรูปทรงที่แสดง ความเคลื่อนไหวและรูปของพลังอันบ่งบอกถึงความกดดัน ความรุนแรงของความรู้สึกภายในที่พร้อมจะปะทุออกมาภายใต้ความสงบเงียบ จากการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องจึงเห็นผลจากการพัฒนาและปัญหาต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งช่วงของการสร้างผลงานได้เป็นระยะ ดังนี้

การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานก่อนศิลปะนิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนศิลปะนิพนธ์ ข้าพเจ้านำเสนอผลงานที่ได้รับอิทธิพลจาก ลวดลายในงานจิตรกรรมไทยโบราณ และจากลายรดน้ำบนตู้พระธรรม โดยนำเสนอในเรื่องราวของ คติความเชื่อในพระพุทธศาสนา ด้วยการนำเอารูปแบบสัจฐานของนรกที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจาก ภาพจิตรกรรมไทยโบราณเป็นโครงสร้างในการแสดงออกของภาพรวมในชิ้นงาน ประกอบกับ ลวดลายไทยเป็นจังหวะที่ประสานสัมพันธ์กันในแบบ 2 มิติ พร้อมทั้งกำหนดจังหวะทิศทางความ เคลื่อนไหว จากน้ำหนักอ่อนแก่อันเกิดจากแสงและเงา มีบรรยากาศโดยรวมปกคลุมด้วยความมืด สลัว ปรากฏแสงสว่างแต่เพียงเล็กน้อยกระจายตัวอยู่ในความมืด จะมีก็เพียงแสงสว่างจากช่องไฟที่เป็นดั่งแสงของไฟแห่งกองทุกข์เพียงเท่านั้น โดยมีความคิดในการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ส่วนตัว ปัญหาที่พบเจอคือรูปแบบมีความโน้มเอียงไปในทางความคิดฝัน และติดอยู่กับเนื้อเรื่องที่ได้ นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างผลงาน การเขียนภาพในลักษณะดังกล่าวจึงไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิด การสะท้อนความรู้สึกจึงเป็นเพียงการแสดงรูปแบบที่ปรากฏให้เห็นเท่านั้น ส่วนจุดมุ่งหมาย

ที่จะแสดงความรู้สึกที่รุนแรง และความกดดันภายในจิตใจยังไม่ปรากฏเด่นชัด เพราะสื่อนำเสนออย่างไม่ตรงตามความต้องการ

สิ่งที่เกิดขึ้น อาจกล่าวได้ว่าปัญหาทั้งหมดเกิดจากวิธีการนำเสนอเป็นหลักใหญ่ คือการเขียนในลักษณะกึ่งเหมือนจริงหรือเหมือนตามความคิดที่ต้องเป็นไปตามรูปแบบและความคุ้นเคยตามประสบการณ์ที่ได้ฝึกฝนมาแต่เดิม การใช้รูปทรงหน่วยย่อยมาผสมผสานเป็นรูปทรงใหญ่ไม่ได้ทำให้เกิดผลทางทัศนศิลป์ตามความต้องการ เพราะความชัดเจนของรูปทรงต่างๆ ที่มีความเป็นจริงเกินไป ลวดลายที่ใช้นิ่งราบเรียบ และน้ำหนักของภาพที่ไม่เด่นชัดทำให้ภาพขาดความน่าสนใจ รวมทั้งคุณค่าทางศิลปะถูกรบกวนด้วยความหมายของเรื่องราว

การสร้างผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์ หลังจากที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมพร้อมทั้งได้รับคำแนะนำในการพัฒนารูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดประสิทธิภาพในการแสดงออกให้มากขึ้นกว่าเดิม ได้ทดลองเปลี่ยนแปลงวิธีในการแสดงออก ขมวดเรื่องราวให้เด่นชัดและเป็นเอกภาพมากขึ้น รวมทั้งใช้เทคนิคการทำงานให้มีความเข้มแข็งและหนักแน่นของการนำเสนอที่เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ช่วงระยะนี้ได้รับแรงบันดาลใจในการแสดงออกของรูปแบบผลงานมาจากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เช่น ลักษณะของก้อนเมฆ ต้นไม้ สัตว์ มนุษย์ เซลล์หรือก้อนเนื้อจากสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะนำเอาลักษณะการก่อตัวของเมฆ รูปลักษณะของก้อนเนื้อเยื่อ กลุ่มก้อนของโครงสร้างมนุษย์เป็นรูปแบบหลักในการแสดงออกผสมผสานกับความเป็นไทยในตัวลวดลาย ลายเส้น และความอ่อนช้อยเลื่อนไหลคล้อยตามกันไปในส่วนของรายละเอียด เน้นพลังความเคลื่อนไหวและพลังความเปลี่ยนแปลงที่ไดพบในธรรมชาติ ผลงานจึงมีความน่าสนใจและแสดงออกได้ตรงตามความมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

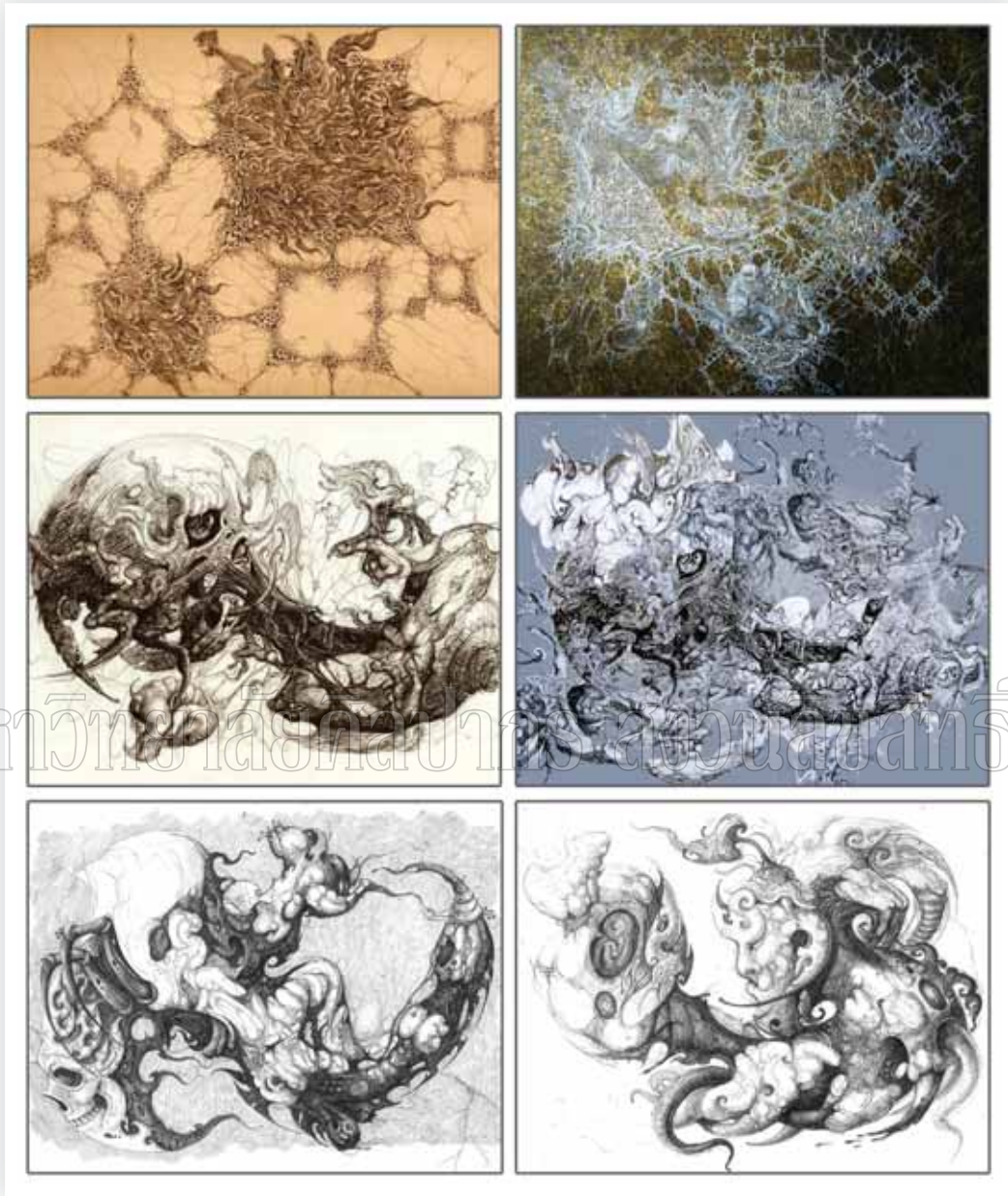
ผลงานศิลปนิพนธ์เป็นการรวบรวมความคิด เทคนิค วิธีการ มาแสดงออกได้อย่างตรงตามความมุ่งหมายมากที่สุด ซึ่งเป็นการสรุปความคิดและการแสดงออกทางศิลปะของข้าพเจ้าในช่วงที่ได้ศึกษาค้นคว้าในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

สิ่งที่ปรากฏในผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้คือ การแสดงออกในส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว ประกอบกับแนวคิดที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติและคติธรรมคำสั่งสอนตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา

ความรู้สึกส่วนตัวที่แสดงออกมานั้น เกิดจากพลังของมวลปริมาตรของรูปทรงอันเกิดจากน้ำหนักแสงเงาที่เด่นชัด มีความเคลื่อนไหวและขัดแย้งในทิศทางต่างๆ แต่ได้สร้างความประสาน

กลมกลืนกันโดยทัศนธาตุที่ประกอบภายในรูปทรงใหญ่ และความคล้ายคลึงกันของพื้นที่กับรูปทรง มีเส้นโครงสร้างจากทิศทางหนึ่งไปยังอีกทิศทางหนึ่ง โยงโยงทำให้เกิดความเคลื่อนไหวและส่งต่อผลระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในเรื่องของการจัดองค์ประกอบ ซึ่งเกิดจากความต้องการที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้ดูแปลกใหม่และมีพัฒนาการเกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักในการจัดองค์ประกอบเข้ามาช่วย โดยการเพิ่มและตัดทอนรูปทรงไปบางส่วน เพื่อให้ภาพมีความสมบูรณ์ ข้าพเจ้าพบว่าเป็นการยากที่จะพัฒนาองค์ประกอบขึ้นใหม่ ให้มีความเหมาะสมกับแนวคิดและเรื่องเพียงเรื่องเดียว การศึกษาข้อมูลจากสภาพสังคมในความเป็นจริงเพิ่มเติม จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผลงานของข้าพเจ้า เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและการแสดงออกในผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเคลื่อนตัวไปในทิศทางต่างๆ นั้นส่งผลกระทบต่อการรับรู้ ทำให้รู้สึกว้าวุ่นสับสนกับการเคลื่อนตัวและเปลี่ยนแปลงไปด้วยกันทั้งหมด ก่อให้เกิดความคิดเห็นเชื่อมโยงกับสภาพสังคมในปัจจุบันในส่วนของรายละเอียดของภาพ ที่นำเสนอเรื่องราวที่สะท้อนถึงสถานะความเป็นจริงของสังคมที่ได้ประสบพบเจอ กล่าวคือ สภาพมนุษย์ในปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนไป ความมีมนุษยสัมพันธ์ค่อยๆ เสื่อมลง และทวีความรุนแรงในศักยภาพแห่งตน อันเกิดจากความแตกแยกของความแตกต่างในความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในสังคม และการขาดhiri โอตัมปะ ความเกรงกลัวและละอายต่อบาปที่ตนได้ทำจากการครอบงำของสิ่งเร้าเพียงตัวเดียวนั้นคือกิเลส และภัยร้ายที่ยากนักที่จะรู้สึกนั้นคือ "อัสวกิเลส"

ภาพที่ 7 ภาพผลงาน และภาพร่างก่อนผลงานระยาศิลปนิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์อนุรักษ์ศิลปกรรมศาสตร์

ภาพที่ 8 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์
ชื่อภาพ "อวิชชาสวะกิเลส"
ขนาด 145×170 ซม.
เทคนิค สีอะคริลิก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลา

ภาพที่ 9 ภาพผลงานระยาศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1
ชื่อภาพ "อาสวกิเลส"
ขนาด 145×170 ซม.
เทคนิค สี่อะคริลิก

ภาพที่ 10 ภาพรายละเอียดผลงานระยาศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 11 ภาพรายละเอียดผลงานระยาศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลาสาขาสีทึบ

ภาพที่ 12 ภาพผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2
ชื่อภาพ "กามาสะวะกิเลส"
ขนาด 145x170 ซม.
เทคนิค สีอะคริลิก

ภาพที่ 13 ภาพรายละเอียดผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 14 ภาพรายละเอียดผลงานระยะศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2

บทที่ 5

บทสรุป

การสร้างสรรคผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าในหัวข้อเรื่อง “อาสวกิเลส” (Mental in toxication) มีที่มาจากที่ได้เห็นคุณค่าของงานจิตรกรรมไทยในอดีต ซึ่งช่างไทยสร้างสรรค์ขึ้น ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา สะท้อนให้เห็นคุณค่า ความคิดทางปัญญา และแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย เป็นผลให้ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจเมื่อได้เห็นภาพจิตรกรรมเหล่านี้

ข้าพเจ้าจึงได้แสดงออกเป็นผลงานจิตรกรรม ที่แสดงการสร้างสรรคงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยจากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในเรื่องราวของอาสวกิเลส ซึ่งเป็นหลักธรรมอันควรประพฤติปฏิบัติของเหล่าพุทธศาสนิกชนให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม ด้วยสติและปัญญา ซึ่งข้าพเจ้าได้นำเอาอุปนิสัยของ เนื้อเยื่อ ก้อนเนื้อร้าย ที่อาศัยอยู่ในร่างกายของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต อย่างเช่นเนื้อมะเร็งที่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อร่างกาย ยกนักที่จะบำบัดรักษาให้ห่างหายจากกายของเราได้ เปรียบคั่งกับก้อนกิเลสซึ่งยกนักที่จะขจัดให้ห่างหายออกจากจิต คอยกักคั้นสิ่งที่ดีภายในจิตใจให้หมองหม่นขุ่นมัว ความรู้สึกเกลียดกลัวต่อสิ่งเหล่านี้ทำให้ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเน้นการแสดงออกที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่เป็นความชั่วร้าย น่าเกลียดน่ากลัว เพื่อถ่ายทอดความคิด อารมณ์ และความรู้สึกตามทัศนคติส่วนตัว

จากการดำเนินงานสร้างสรรค์ในผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้เข้าใจถึงขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะที่เป็นไปอย่างมีขั้นตอน ตั้งแต่การจัดระบบทางความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาด้านการสร้างรูปแบบ รวมไปถึงเทคนิควิธีการ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาตรงตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ด้วยหวังว่าการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานครั้งนี้ จะเป็นแนวทางของการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าต่อไป รวมไปถึงผู้สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าในแนวทางอื่นๆด้วย

บรรณานุกรม

ศิลป์ พีระศรี, "ศิลปะและศีลธรรม". ใน บทความ ข้อเขียน และงานศิลปกรรมของศาสตราจารย์
ศิลป์ พีระศรี. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2545.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542.

อารี สุทธิพันธ์. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

มิตซูโอะ คเวสโก, พระอาจารย์. ผิดก่อน-ผิดมาก. กรุงเทพมหานคร : วิริยะการพิมพ์, 2543.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชการที่ 1-8. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2541. พิมพ์ในงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี.

สุชาติ สุทธิ. เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์,
2535.

ชลูด นิ่มเสมอ. องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สังกัดศิลปกรรมศาสตร์

ประวัติการศึกษา

ชื่อ-นามสกุล	นายอดิศักดิ์ พัทธทองคำ
วันเดือนปีเกิด	25 พฤษภาคม 2528
ที่อยู่	117/1 หมู่ที่ 8 ต.ฉวาง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช 80250
โทรศัพท์	089-147-0483
ประวัติการศึกษา	- โรงเรียนบ้านปากน้ำ - โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก - วิทยาลัยช่างศิลปนครศรีธรรมราช กรมศิลปากร - ศิลปบัณฑิต (ภาควิชาศิลปไทย) คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการแสดงผลงาน	- นิตรรศการผลงานศิลปะของนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลป์ ปี 2545 - นิตรรศการผลงานศิลปะของนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลป์ ปี 2547
เกียรติประวัติ	- นักเรียนดีเด่นด้านการช่วยงานกิจกรรมศิลปศึกษา พ.ศ. 2544 - รางวัลชนะเลิศ การประกวดภาพวาดทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2544 - รองชนะเลิศอันดับ 4 หัตถกรรมเครื่องดินประเภทของที่ระลึกตามความคิดอิสระ ระดับ ม.ต้น ครั้งที่ 12 - รางวัลชมเชย หัตถกรรมเครื่องดินประเภทของที่ระลึกตามความคิดอิสระ ระดับ ม.ต้น ครั้งที่ 13 - รางวัลชมเชย การแข่งขันวาดภาพทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2543 - รางวัลเหรียญทองแดง การประกวดวาดภาพจินตนาการทางวิทยาศาสตร์ ครั้งที่ 15 - รางวัลที่ 3 ประเภท เครื่องเคลือบดินเผา ระดับ ปวช. พ.ศ. 2545 - รางวัลที่ 2 สาขาวิชาศิลปะไทย ระดับ ปวช. พ.ศ. 2547 - ภาพประกอบปฏิทิน บริษัท กนกสิน เอ็กซ์พอร์ต อิมพอร์ต จำกัด พ.ศ. 2551